

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології



2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**Дослідницькі парадигми в соціальних науках**

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки  
спеціальність 054 «Соціологія»  
освітній рівень магістр  
освітня програма Прикладна соціологія  
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	заочна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	7
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Марина СОБОЛЕВСЬКА

Пролонговано: на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_\_) «\_\_» 20\_\_ р.  
(підпис, ПІБ, дата)

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_\_) «\_\_» 20\_\_ р.  
(підпис, ПІБ, дата)

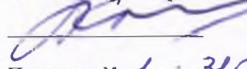
КИЇВ – 2021

Розробник(и):

Марина СОБОЛЕВСЬКА - д.соц.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри теорії та історії соціології



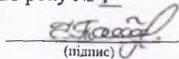
Володимир СУДАКОВ

Протокол № 1 від 31.08 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2021 року № 1

Голова науково-методичної комісії



(підпис)

Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. **Мета дисципліни** - ознайомити студентів із головними дослідницькими парадигмами, що закріпилися в ході еволюції соціального пізнання; розвинути здатність до методологічної рефлексії.

2. **Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:**

1. Знати основні етапи розвитку соціології, ключові напрямки сучасної соціологічної теорії.
2. Вміти працювати з науковою літературою та першоджерелами
3. Володіти понятійним апаратом сучасної соціологічної теорії

3. **Анотація навчальної дисципліни:** Навчальна дисципліна "Дослідницькі парадигми в соціальних науках" є однією із основних у підготовці магістрів-соціологів. Предметом дисципліни виступає методологічна та концептуальна специфіка дослідницьких парадигм в соціології. В ході вивчення дисципліни студенти зможуть розкрити понятійний апарат і методологічну специфіку дослідницьких парадигм; визначити пізнавальний потенціал дослідницьких парадигм в умовах сучасної дослідницької практики.

4. **Завдання (навчальні цілі):** ознайомити студентів з основними підходами до класифікації дослідницьких парадигм в соціальних науках.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК01)
- Здатність аналізувати соціальні явища і процеси (СК01)

5. **Результати навчання за дисципліною:**

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
	Результат навчання			
1.1	основні методологічні принципи отримання знання в позитивістській, інтерпретативній, критичній парадигмах	Лекція, лабораторне заняття, самостійна робота	Аналіз та реферування першоджерел, тест	10
1.2	понятійний апарат і предметну специфіку означених парадигм	Лекція, лабораторне заняття, самостійна робота	тест	10
2.1	визначити пізнавальний потенціал парадигм в дослідницькій практиці	Лекція, лабораторне заняття, самостійна робота	практичні завдання (кейси)	10
2.2	оцінювати евристичні можливості дослідницьких парадигм в пізнанні сучасних соціальних явищ і процесів	Лекція, лабораторне заняття, самостійна робота	практичні завдання (кейси)	20
3	Презентувати дослідницький проєкт	самостійна робота, презентація	Презентація	30
4	Здійснювати самостійно аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність	самостійна робота	практичні завдання (кейси)	20

6. **Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання**

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)					
	1.1	1.2	2.1	2.2	3	4
Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології. (при1)			+	+	+	+
Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки (при2)	+	+		+	+	+

## 7. Схема формування оцінки.

### 7.1 Форми оцінювання студентів:

#### - семестрове оцінювання:

1. активна робота на лабораторних заняттях: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2 – **15 балів/9 балів** (3 заняття по 5 максимальних або 3 мінімальних бали за кожне)
2. тест: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН4 – **20 балів/12 балів**
3. виконання та презентація результатів дослідницького практичного завдання: РН3, РН4 – **25 балів/15 балів**

- **підсумкове оцінювання:** *письмовий іспит РН1.1, РН1.2, РН2.2 (білет містить два питання – тести та лабораторне завдання) – 40 балів (20 максимальних балів або 12 мінімальних балів за кожне питання білету). Мінімальний бал успішного складання (отримання загальної позитивної оцінки) іспиту – 24 бали.*

- **умови допуску до підсумкового іспиту:** Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів за *критично-розрахунковий мінімум – 36 балів* для одержання допуску до іспиту обов'язковим є повторне складання контрольних робіт.

#### 7.2 Організація оцінювання:

1. Робота на лабораторних заняттях з тем 3, 4, 6 – протягом семестру
2. Тест з тем 1-6 – після теми 6
3. Підготовка та презентація на лабораторних заняттях завдань самостійної роботи – протягом семестру
4. Презентація результатів практичного завдання з дисципліни – після теми 6

### 7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59



## 8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	лабораторні	Самостійна робота
<b>1. Методологічні засади парадигмального підходу</b>				
1	«Дослідницька парадигма»: походження і зміст поняття.	2	-	34
2	Можливості та перспективи застосування парадигмального підходу до систематизації соціологічного знання.	2	-	34
3	Критерії систематизації парадигм в соціології: специфіка історичного та методологічного підходів	-	2	34
<b>2. Парадигмальний підхід в сучасній соціологічній теорії</b>				
4	Поліпарадигмальний характер сучасного соціологічного теоретизування	2	2	30
5	Альтернативи парадигмальному підходу для опису розвитку та систематизації наукового знання: теорія «дослідницьких програм» І.Лакатоса та «дискурсивної формації» М.Фуко.	-	-	34
6	Актуальність парадигмального підходу для сучасного соціологічного теоретизування	2	2	30
<b>ВСЬОГО</b>		<b>8</b>	<b>6</b>	<b>196</b>

Загальний обсяг 210 год., в тому числі:

Лекцій – 8 год.

Лабораторні заняття - 6 год.

Самостійна робота - 196 год.

## 9. Рекомендовані джерела:

### Основна:

1. Kivunja, C., Kuyini, A.B. Understanding and Applying Research Paradigms. Educational Contexts // International Journal of Higher Education. - Vol. 6. - № 5. – 2017. – P.26-41. Режим доступу: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1154775.pdf>
2. Ritzer G., Smart B. Handbook of Social Theory. Thousand Oaks, CA: Sage, 2001. – P. 1-11, 386-394.
3. Кун Т. Структура наукових революцій. - К.: Port-Royal, 2001. - с. 6-14, 186-224.
4. Лакатос І. Дослідницькі програми Поппера і Куна у фокусі фальсифікаціонізму // Психологія і суспільство : укр. теорет.-метод. соціогуманіт. часоп. - 2013. - № 4. - С. 6-18 . Режим доступу: <http://pis.wunu.edu.ua/index.php/uapis/article/viewFile/679/679>

### Додаткова:

1. Lincoln, Y., Lynham, S. & Guba, E. Paradigmatic Controversies, Contradictions, and Emerging Confluences, Revisited // N. Denzin & Y. Lincoln The Sage Handbook of Qualitative Research, 2011. - P. 97-128.
2. Mastermann M. The nature of paradigm // Criticism and Growth of Knowledge / Ed. by I. Lakatos. Cambridge, 1970. - P. 59-90.
3. Лакатос І. Історія науки та її раціональні реконструкції // Психологія і суспільство. - 2016. - № 3. - С. 13-23.
4. Резнік В. Аналіз дослідницьких програм: соціальний ракурс // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2021. - № 4. - С. 104-128
5. Соболевська М.О. Соціологічна теорія як дискурсивна формація: обґрунтування можливостей та перспектив дискурсивного підходу до аналізу сучасної соціологічної теорії // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Збірка наукових праць. – Вип. 19. - Харків: Видавничий центр Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна, 2013. – С.51-57.

6. Черниш Н.Й. Стан сучасного загальносоціологічного теоретизування: глобальний досвід і локальні специфікації // Український соціум. – 2018. - № 1(64). – С. 19-35.